

Svar på skriftligt spörsmål SSS 271/2023 rd

Svar på skriftligt spörsmål om Finlands politik gentemot Israel och Palestina efter beslutet av Internationella domstolen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 271/2023 rd undertecknat av riksdagsledamot Veronika Honkasalo /vänst m.fl.:

Hur beaktar Finlands regering beslutet av Internationella domstolen om att fördöma Israels verksamhet och hur främjar regeringen beslutets omedelbara och fullständiga verkställighet,

hur kommer Finland att ändra sin politik i förhållande till Israel och situationen i Gaza till följd av beslutet av Internationella domstolen för att se till att Finland uppfyller sina förpliktelser enligt internationell rätt och att vi inte ens indirekt stöder verksamhet som kan uppfylla kriterierna på folk-mord,

kommer Finland att upphöra med all vapenhandel och allt militärt industriellt samarbete med Israel till dess att Israel har visat sin respekt för Internationella domstolens beslut och internationell rätt,

när och på vilka villkor kommer Finland att återställa sitt stöd till FN:s hjälporganisation för Palestinaflyktingar UNRWA,

vilka konkreta åtgärder kommer Finland att vidta för att säkerställa att humanitärt bistånd når Gaza, och

har den finska regeringen för avsikt att inom EU och mer allmänt inom det internationella samfundet främja ekonomiska sanktioner mot Israel om landet inte omedelbart börjar följa internationell rätt och Internationella domstolens bindande beslut?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Finland, liksom hela det internationella samfundet, har följt utvecklingen i Gaza och Mellanöstern med stor oro. Vi fortsätter att kräva en omedelbar humanitär vapenvila.

Den är ett nödvändigt steg inte bara för att lindra den akuta humanitära situationen, utan också för att skapa stabilitet och säkerhet för de civila i området.

Finland är en av Internationella domstolens (ICJ) långvariga stödjare och betonar dess roll som FN:s huvudsakliga rättsliga organ. Den 26 januari 2024 utfärdade ICJ ett beslut om interimistiska säkerhetsåtgärder i tvisten mellan Sydafrika och Israel. I beslutet om interimistiska säkerhetsåtgärder ålades Israel bland annat omedelbart att se till att dess väpnade styrkor inte gör sig skyldiga till någon av de gärningar i folkmordssyfte som räknas upp i artikel II i folkmordskonventionen, såsom dödande, tillfogande av skada eller uppsåtlig försämring av levnadsvillkor. Dessutom beordrade domstolen Israel att förhindra och bestraffa anstiftan till folkmord av palestinier och att snabbt trygga tillgången till basservice och humanitärt bistånd i Gaza.

Parterna i tvisten är bundna av Internationella domstolens bestämmelser om säkerhetsåtgärderna. Att följa beslutet är därför en skyldighet enligt internationell rätt för de berörda staterna.

Finland har ratificerat konventionen om förebyggande och bestraffning av brottet folkmord (folkmordskonventionen, FördrS 5/1960). Finland har i enlighet med artikel I i konventionen förbundit sig att förebygga och bestraffa folkmord och att i alla situationer uppfylla sina skyldigheter enligt konventionen.

Finland har upprepade gånger vädjat till alla parter i konflikten att handla i enlighet med internationell rätt, särskilt internationell humanitär rätt. I sitt beslut om interimistiska säkerhetsåtgärder påminde ICJ också om att internationell humanitär rätt är tillämplig på alla parter i den väpnade konflikten på Gazaremsan och krävde ett omedelbart och ovillkorligt frisläppande av gisslan som hålls av Hamas och andra väpnade grupper.

Finland är en långvarig stödjare av självständiga och oberoende rättsinstitut, såsom ICJ. Vi litar på att ICJ även i denna fråga kommer att agera i enlighet med sitt mandat.

Israel är Finlands partner bilateralt samt via Nato som en del av partnerskapsprogrammet Medelhavsdialogen. Det bilaterala försvarssamarbetet med Israel omfattar försvarspolitisk dialog, forsknings- och utvecklingssamarbete samt försvarsmaterielsamarbete. Samarbetet bland annat stöder Finlands försvarsförmåga, utvecklar Försvarsmaktens kompetens och förmåga att samverka, förbättrar lägesmedvetenheten och informationsutbytet i frågor som är viktiga för Finland. Finland fortsätter sitt försvarssamarbete med Israel bilateralt och via Natos partnerskapsprogram.

Syftet med Försvarsmaktens upphandlingsverksamhet är att på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt som beaktar statens väsentliga säkerhetsintressen skaffa den ka-

pacitet som är bäst lämpad för Finlands försvarssystem. Grundprincipen för försvarsupphandling är konkurrensutsättning av upphandlingen med stöd av lagen om offentlig försvars- och säkerhetsupphandling (1531/2011). Urvalskriteriet är i princip den totala ekonomiska förmånligheten. Det materiel som upphandlas ska vara Nato-kompatibelt.

Under de senaste åren har Finland skaffat bland annat ett sjömålsrobotsystem, ett luftvärnsrobotsystem och pansarvärnsrobotar från Israel. Vid ovan nämnda upphandlingar har den försvarsmateriel som upphandlats från Israel vid konkurrensutsättningsprocesser konstaterats vara materiel som bäst tillgodoser Försvarsmaktens behov och upphandlingarna har enhälligt förordats av statsrådets finansutskott. Av de viktigaste europeiska jämförelseländerna har bland annat Sverige, Danmark och Nederländerna under de senaste åren upphandlat försvarsmateriel av Israel, inklusive materiel som skapar förödelse.

I sin upphandling följer försvarsministeriet de riktlinjer som ställts upp inom ramen för EU och FN. Det finns inga sanktioner mot Israel som begränsar försvarsupphandling. Det finns för närvarande ingen anledning att begränsa upphandlingen av försvarsmateriel från Israel.

Anklagelserna mot tolv anställda i FN:s hjälporganisation för Palestinaflyktingar UNRWA (The United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees) för deras inblandning i Hamas terroristattacker mot Israel den 7 oktober 2023 är allvarliga. Utrikesministeriet kräver en snabb och grundlig utredning av organisationen och anser att UNRWA:s beslut att avskeda misstänkta arbetstagare och inleda en oberoende extern utredning är nödvändiga.

Utredningen leds av FN:s kontor för intern översyn OIOS (UN Office of Internal Oversight Services), som är ett internt och självständigt revisionsorgan under FN:s generalsekreterare. OIOS inledde omedelbart en utredning och driver den framåt på ett effektivt sätt. Halvtidsrapporten om utredningen planeras bli klar inom fyra veckor. Den 17 februari beställde UNRWA dessutom en oberoende extern bedömning av organisationens verksamhet och strukturer, inklusive eventuella rekommendationer för att stärka riskhanteringsmekanismerna.

Finlands praxis är att avbryta utbetalningen av utvecklingsbistånd och humanitärt bistånd vid misstanke om missbruk. Så har man även gjort i fråga om UNRWA:s situation. Bistånd för år 2024 hade ännu inte utbetalats på grund av att misstankarna uppbyggdes. Finland har ett fyraårigt avtal om humanitärt bistånd med UNRWA för åren 2023–2026, fem miljoner euro per år. Enligt UNRWA:s uppgifter har 16 länder tillfälligt avbrutit sin finansiering till organisationen. De länder som avbrutit biståndet diskuterar för närvarande under vilka förutsättningar finansieringen skulle kunna fortsätta. För

Finland är det viktigt att se till att UNRWA har tillräckligt starka riskhanteringsmekanismer.

Finland anser att det är nödvändigt att se till att det humanitära biståndet kontinuerligt och i tillräcklig utsträckning når Gaza. Dessutom anser Finland att det är viktigt att även genom Europeiska unionen bidra till att underlätta den humanitära situationen i Gaza.

För närvarande utreder Finland alternativa kanaler för leverans av humanitärt bistånd till Gaza. Utrikesministeriet utför för närvarande detta arbete i brådsnande ordning. När det gäller UNRWA inväntas framsteg i OIOS-utredningen och den externa utvärderingen.

UNRWA är en viktig humanitär aktör i Gaza, där den humanitära situationen fortsätter att vara katastrofal. Hjälporganisationen har utfört ett mycket viktigt arbete under årtionden och spelar en nyckelroll för att upprätthålla regional stabilitet. UNRWA är en viktig partner för det internationella samfundet och EU. På området finns det dock även andra aktörer som internationellt anses vara pålitliga.

I fråga om humanitärt bistånd finansierade Finland år 2023 utöver UNRWA-biståndet även ICRC:s appell för Israel/Gaza/Västbanken med fyra miljoner euro. Dessutom stöder Finland genom allmän finansiering flera globala organisationer för humanitärt bistånd; våra främsta partner är UNHCR, WFP, ICRC och OCHA. Flera av dessa är även verksamma i Gaza och på Västbanken – utöver UNRWA, till exempel ICRC och Världslivsmedelsprogrammet WFP.

Finlands landprogram för utvecklings-samarbete för Palestina uppgår till sju miljoner euro per år. Följande projekt pågår för närvarande som en del av Finlands landprogram för Palestina:

- Stöd till utbildningssektorn i Palestina tillsammans med Norge, Irland och Tyskland (3 miljoner euro 2021, 3 miljoner euro 2022, 1,7 miljoner euro 2023, 3 miljoner euro 2024). Finland stöder den övergripande utvecklingen av utbildningssektorn genom det palestinska undervisningsministeriet.
- Stöd till den palestinska myndigheten genom EU:s Pegasemekanism (2 miljoner euro 2023, 1,7 miljoner euro 2024). Pegase är EU:s viktigaste mekanism för att stödja den palestinska statsbyggnaden och genomförandet av den nationella utvecklingsplanen. Under de senaste åren har Finland stött sjukhusen i östra Jerusalem via mekanismen.
- Stöd till den palestinska kommissionen för de mänskliga rättigheterna, ICHR (550 000 euro, 2021–2022, 1,2 miljoner euro 2023–2025).

- Stöd till konsortiet för skydd på Västbanken (1,5 miljoner euro, 2022–2024) via Europeiska gemenskapens kontor för humanitärt bistånd ECHO. Konsortiet stöds av tio EU-länder samt Storbritannien. Programmet svarar mot behoven av humanitärt skydd. Det långsiktiga målet är att skydda palestinierna på Västbanken mot tvångsförflyttningar och kränkningar av de mänskliga rättigheterna.
- FN:s utvecklingsprogram UNDP: Programmet för transformativ resiliens i område C, östra Jerusalem och Gaza (3 miljoner euro, 2021–2024). Projektet främjar kristålligheten hos de mest utsatta palestinierna.
- År 2023 avslutades Unicefs barnskyddsprojekt BRAVE (1,6 miljoner euro 2019–2023). Projektet var verksamt i Gaza och i utsatta områden på Västbanken, såsom i Hebron och östra Jerusalem.

Helsingfors 19.2.2024

Utrikesminister Elina Valtonen